

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО
СЕКТОРУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ»**

Виконавець:

студентка ЦЗВФН, гр. 63

Голіцина Ольга Андріївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Воронова Олена Вікторівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Політичні події 2022 року дещо пришвидшили євроінтеграційний шлях України. У такий надскладний для держави період, країна офіційно стала кандидатом на набуття членства в Європейському Союзі. Саме зараз, процеси інтеграції, повинні бути здійснені з чітким визначенням напрямів та обґрунтуванням критеріїв адаптації всіх секторів національного господарства до економічних вимог співдружності. Розглядаючи цей факт, необхідно зосередити увагу на процесах розбудови та вдосконалення інституцій, які забезпечують євроінтеграційний шлях. Одним з таких провідних інститутів є фінансово-кредитний, зокрема його банківський сектор.

Забезпечення стабільності банківської системи є стратегічним напрямом фінансової політики України. Завдяки процесам вдосконалення стандартів банківської діяльності та норм банківського регулювання можна буде вирішити поставлене перед державою завдання. Отже, саме тому, всі поставлені цілі інтеграції банківської системи до Європейського Союзу, повинні бути сформульовані відповідно до цього стратегічного пріоритету. Безумовно, якщо враховувати проблеми вітчизняної макроекономічної ситуації, а також труднощі, які на сьогодні притаманні банківській системі Європейського Союзу, процес євроінтеграції повинний бути обережний і виважений. Сучасному ринку банківських послуг в Україні притаманний значний потенціал розвитку, це є привабливим для європейських банків. Але, безумовно, можна відзначити, що на поточному етапі розвитку банківської системи України інтереси вітчизняних та іноземних банків не завжди співпадають. Банки країн Європейського Союзу зосереджені на вирішенні проблем з ліквідністю. В цій боротьбі, вони часто розглядають можливість припинення фінансування закордонної мережі та дочірніх банків, що буде сприяти виведенню коштів з менш розвинених країн. Для України, першочергове завдання під час війни, зберегти нормальне та стабільне функціонування банківської системи держави та тримати шлях на інтеграцію у Європейський Союз. Безумовно, цей шлях пов'язаний з підготовкою банківської системи до наслідків інтеграційних процесів для країн-нових членів ЄС та країн-претендентів.

Євроінтеграційний процес вітчизняної банківської системи вже довгий час є предметом наукових досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних учених. Дослідженню процесу євроінтеграції присвячено низку наукових праць українських науковців, серед яких: Є. Вінокуров, П. Гайдуцький, В. Гейць, М. Головнін, О. Лібман та інших. Крім того, значний внесок у становлення теорії інтеграції в економіці внесли такі західні вчені як М. Алле, Б. Балашша, К. Дойч, Г. Мюрдаль та інші.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є розробка проекту підвищення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи України на шляху інтеграції до Європейського Союзу.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити концептуальні підходи до визначення ролі банківського сектору в системі міжнародних валютно – фінансових та кредитних відносин
- визначити принципи та стандарти банківської діяльності ЄС

- охарактеризувати стратегічні пріоритети розвитку банківського сектору України в контексті євроінтеграції
- дослідити нормативно – правове регулювання банківського сектору України
- проаналізувати конкурентоспроможність банківського сектору України в контексті євроінтеграції
- оцінити наслідки євроінтеграції банківської системи України
- проаналізувати процес адаптації законодавства в сфері банківського регулювання України до норм, прийнятих в ЄС
- запропонувати напрями розвитку банківського сектору в умовах інтеграції України до ЄС

Об'єктом дослідження є діяльність банківської системи в інтеграційному процесі України

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні рішення щодо підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи у процесі євроінтеграції.

Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі дослідження діяльності вітчизняного та європейського банківського секторів, а також євроінтеграційних процесів. Для дослідження в роботі використано загальнонаукові методи пізнання: аналізу та синтезу, системний підхід та узагальнення даних; методи статистичного аналізу та SWOT-аналізу. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (47 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 17 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Роль та місце розвитку банківського сектору в реалізації стратегії інтеграції України до ЄС»* розглянуто концептуальні підходи для визначення ролі банківського сектору, принципи та стандарти банківської діяльності ЄС, стратегічні пріоритети розвитку банківського сектору України в контексті євроінтеграції, нормативно-правове регулювання банківського сектору України.

У другому розділі *«Аналіз розвитку банківського сектору України в контексті євроінтеграції»* проаналізовано конкурентоспроможність банківського сектору України, оцінку наслідків євроінтеграції банківської системи, проаналізовано процес адаптації законодавства в сфері банківського регулювання України до норм, прийнятих в ЄС.

У третьому розділі *«Напрями розвитку банківського сектору в умовах інтеграції України до Європейського союзу»* розглянуто імплементацію

євроінтеграційного досвіду банківського сектору країн Західної, Центральної та Східної Європи та запропоновано проект підвищення ефективності та конкурентоспроможності банківського сектору України у зв'язку з розширенням євроінтеграційних процесів.

ВИСНОВКИ

В розділі 1 було проведено дослідження різних підходів до поняття «банківського сектору» їх недоліки та переваги, було запропоноване власне визначення даного поняття, де під банківським сектором розглядається частина народного господарства країни, яка перебуває в постійній динаміці, має свої специфічні функції, складається із багатьох банківських установ та сама є частиною загальної фінансово-економічної діяльності держави, що діє в межах законодавчого правового поля України.

Визначено, що попри те, що банківський сектор є частиною світової фінансової системи, так само як і валютно-фінансовий та кредитний сектори, банківський сектор є посередником одними із найважливіших фінансових посередників та зв'язною ланкою між даними ринками, які забезпечують необхідними ресурсами все коло учасників міжнародних зв'язків.

Наведено принципи діяльності банківської системи в Європейському Союзі.

Доведено, що стратегічними напрямками банківського сектору України є забезпечення його стабільності, покращення конкурентоспроможності, при цьому не суперечивши чинним принципам і стандартам банківської системи Європейського Союзу та, одночасно, відповідати меті й основним принципам фінансової системи України.

Визначено, що банківський сектор народного господарства країни функціонує на підставі цілої системи нормативно-правових актів, які регулюють такі відносини, проте має свої недоліки та потребує змін та вдосконалення, гармонізації до європейських стандартів в умовах євроінтеграції України задля подальшого підвищення до українського банківського сектору довіри із боку населення та внутрішніх й зовнішніх інвесторів.

Досліджуючи процес розвитку банківського сектору України в контексті євроінтеграції, в розділі 2 було визначено, що банківська система України є перспективною та прогресивною, що зумовлює інтерес ЄС до неї, завдяки чому активи банків України, порівняно із 2016 році у 2020 році зросли на 513,8 млрд. грн., а показники адекватності капіталу протягом 2016-2020 років були задовільними та достатніми. SWOT та PEST аналізи показали, що банківській системі України загрожують зовнішні фактори, а саме дестабілізація як політичної, так і економічної ситуації у країні.

В ході дослідження, було виявлено негативні та позитивні фактори, що можуть впливати на банківську систему України в процесі євроінтеграції. Також визначено, що особливістю українського банківництва - це мобільність та присутність на ринку необанків, що створює привабливість для європейських партнерів, а стратегічним пріоритетом фінансової політики України є забезпечення стабільності банківського сектору економіки. Виявлено, що порівняно із 2016 роком, у 2020-му зросла

ліквідність банків, а протягом п'яти років спостерігаються високі показники співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

Доведено, що негативним аспектом, який впливає на роботу банківської системи в процесі євроінтеграції є невідповідність Українського законодавства до нормативів ЄС.

Розглянуто, що дестабілізація банківської системи України, спровокована воєнними діями, сповільнює процес євроінтеграції. В той же час, визначено, що НБУ проводить політику підготовки банків до прийняття норм ЄС, показники банків також тримаються на стабільному рівні, тому можна говорити про відносну готовність банківських установ до змін, спричинених процесом євроінтеграції.

Останні три десятиріччя кінця ХХ початку ХХІ ст. характеризуються значними змінами міжнародних економічних зв'язків, прискоренням глобалізаційних процесів, інтеграцією практично всіх сфер життя суспільства, прогресуючою науково-технічною революцією у сфері інформаційних технологій та телекомунікацій, ефективністю нових форм економічних відносин.

У сучасній міжнародній економіці глобалізація робить усі країни залежними від світових ринків товарів, капіталів і послуг, відповідно їх економічний розвиток дедалі менше залежить від національних умов. Не дивно, що від успіхів або поразок у розвитку інтеграційних зв'язків залежать нині і темпи, і характер розвитку більшості країн.

Активізація процесу глобалізації у світі пришвидшила інтеграцію України у Євросоюз. Безумовно, військовий стан дестабілізує макроекономічну ситуацію. На сьогоднішній день, одним із найгостріших питань є відстоювання суверенітету країни. Але, після набуття асоційованого членства, перед Україною постала проблема прискорення адаптації нормативно - правових актів, які регулюють банківський сектор, до стандартів ЄС.

Отже, в третьому розділі було виявлено, що для успішної інтеграції банківської системи України з ЄС Україні треба постійно і справедливо оцінювати стійкість банківської системи та розробляти адекватну ситуацію в політиці управління банківськими ризиками. Визначено, що необхідно посилити незалежність Національного банку та запровадити комплексний аналіз банківського сектору. Також, запропоновано рухатися в напрямку Базельських вимог. Таким чином, виконання зазначених рекомендацій пришвидшить процес інтеграції банківського сектору України ЄС та зробить цей процес більш злагодженим.

АНОТАЦІЯ

Голіцина О.А., «Стан та перспективи розвитку банківського сектору в умовах інтеграції України до Європейського Союзу».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні

економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є діяльність банківської системи в інтеграційному процесі України.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти діяльності банківського сектору України в умовах інтеграції до Європейського Союзу, визначається вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на цей процес.

Проаналізовано діяльність банківської системи України, як кандидата до вступу в Європейський Союз, здійснено дослідження відповідності нормативно-правового регулювання діяльності вітчизняного банківського сектору до стандартів ЄС, розглянутий досвід країн Західної, Центральної та Східної Європи на шляху інтеграції.

Запропонований проект підвищення ефективності та конкурентоспроможності банківського сектору України на шляху інтеграції до ЄС.

Ключові слова: банківська система, банківський сектор, інтеграція, Європейський Союз, ефективність, конкурентоспроможність»

ANNOTATION

Holitsyna O.A., "The state and prospects of development of the banking sector in the context of the integration of Ukraine into the European Union".

Qualifying work for obtaining a master's degree in specialization 292 "International Economic Relations" for the "International Economic Relations" educational program. - Odessa National Economic University. - Odessa, 2022 p.

The qualification paper consists of three sections. The object of the study is the activity of the banking system in the integration process of Ukraine.

The work examines theoretical and practical aspects of the activity of the banking sector of Ukraine in the context of integration into the European Union, the influence of internal and external factors on this process is determined.

The activity of the banking system of Ukraine as a candidate for entry into the European Union was analyzed, a study was carried out of the conformity of the normative-legal regulation of the activity of the domestic banking sector to EU standards, the experience of the countries of Western, Central and Eastern Europe on the path of integration.

Proposed project to improve the efficiency and competitiveness of the banking sector of Ukraine on the way to EU integration.

Key words: banking system, banking sector, integration, European Union, efficiency, competitiveness»